



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

пл. „Св. Неделя“ № 5, София 1000
тел.: (+359 2) 9301 268
факс: (+359 2) 981 1833

www.mh.government.bg

БАЛНЕОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

№ 50
от 2017 г.



Тази балнеологична оценка удостоверява, че минералната вода, добита от водовземно съоръжение

„сондаж № 2ВП“

находище на минерална вода „Хасковски минерални бани“, с. Минерални бани, община Минерални бани, област Хасково има следните:

А. Геоложки и хидроложки характеристики:

Местоположение

Находище на минерална вода „Хасковски минерални бани“ е разположено на територията на с. Минерални бани, което се намира на около 20 км от град Хасково, по пътя свързващ с. Горски извор и гр. Кърджали. Всички водовземни съоръжения са разположени в западните контури на централната част на с. Минерални бани в линеен ред с направление СЗ-ЮИ.

Формираща среда на минералната вода

Находище „Хасковски минерални бани“ в миналото е представлявало низ от множество естествени топли извори, бликащи на коти между 263-277 м.

Горещите води в Минерални бани излизат от тектонски силно натрошени и/или хидротермално и частично-контактно променени латити (трахити) и латитни брекчи. Разломената и напукана термоводоносна зона достига ширина от 10 м (Г. Василев, 1941 г.).

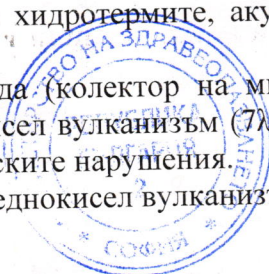
Находището по своите структурни особености е една типична разломно - пукнатинна термоводоносна система. Естествените изходища (извори) са свързани с „Бански разлом“, където се е формирала дренажно-изворна зона с дължина около 500 метра и ширина около 10 метра. Банският разлом е развит на границата латити и риодацити (трахириодацити) и е усложен от множество успоредни пукнатини.

Формирането на минералните води става чрез инфилтрация на валежни води и/или речни води по системите от тектонски нарушения в дълбочина.

В района съществува добре изразена геотермична аномалия. В дренажно-изворната зона, на сравнително малки дълбочини са установени температури, достигащи 60°C. Високите температури на ефузивните скали и на хидротермите, акумулирани в тях се дължат на последната фаза на киселия вулканизъм.

Водовместваща среда (колектор на минералните води) са дребнопорфирните латити от Задруга на втори среднокисел вулканизъм ($7\lambda^3Pg_3$). Средата е пукнатинно-порова до пукнатинно-жилна в близост до тектонските нарушения.

Задруга на втори среднокисел вулканизъм ($7\lambda Pg_3$)



Задругата участвува в докалдерния комплекс на Боровишката вулканотектонска депресия (Иванов, 1972 г.). Задругата фактически отговаря на: хоризонта на II среднокисел вулканизъм (Иванов, 1960 г.), втори олигоценски хоризонт (Горанов, 1960 г.), ефузията на биотит-пироксеновите латити и андезити (Боянов, Маврудчиев, 1961 г.) или на члена на втория среднокисел вулканизъм от докалдерния комплекс (Иванов, 1972 г.).

Вулканиите лежат върху пъстра подложка, като пресичат и покриват материалите на:

Крумовградската група, брекчоконгломератната задруга, мергелно-варовиковата задруга, задругата на първия среднокисел вулканизъм и задругата на първия кисел вулканизъм. Покриват се нормално от материалите на втори кисел вулканизъм или допират до тях по разломи; освен това се пресичат от множество кисели и среднокисели дайки от дайковия тензионен комплекс (Боянов и др., 1960 г.).

Задругата на латитите (трахити) от II-та фаза на среднокиселия палеогенски вулканизъм ($7\lambda^3Pg_3$) в Североизточната Родопска област е най-широко разпространена. Латитни лавови потоци, лавови брекчи, и по-рядко - куполи от кварцлатити, запълват дълбокото структурно понижение западно от Минералните бани, между Буковската река и риди Мечковец. Латитите са предимно едро и среднопорфирни, в дълбочина и с дребнопорфирни прослойки. Изградени са от плагиоклаз, калиев фелдшпат, пироксен и биотит, сред плагиоклазова и санидинова микролитна основа (А. Кунов, 1991 г.). Характеризират се като ултракалиеви - с високо съдържание на K_2O - до 6,6 тегловни % (Y. Yanev et al., 1997).

Дебелината на латитите, по данните от сондажите за проучване на рудните находища сред тях, надвишаван 1500 m. По геохронологички метод те са датирани с долноолигоценска възраст - 31-33 млн.год. (Lilov, P. et al., 1987; Y. Yanev et al., 1997 г.).

Подхранване на находището

Зоната на естествено подхранване на находището съвпада с разкритието на латитите ($7\lambda^3Pg_3$) на земната повърхност. Формирането на термо-минералните води става чрез инфилтрация на валежни води и/или речни води по системите от тектонски нарушения в дълбочина.

Зоната на естествено дрениране на находището се маркира от местоположението на естествените извори по простирането на Банския разлом. Изворите са възходящи и излизат по тектонски пукнатини на абсолютни коти 263-277 м.

Колектор на минералната вода

Водовместваща среда (колектор на минералните води) са латитите от Задруга на втори среднокисел вулканизъм ($7\lambda^3Pg_3$). Средата е пукнатинно-порова до пукнатинно-жилна в близост до тектонските нарушения.

Експлоатационен водоизточник на минерална вода в находището

Експлоатационни съоръжения от находището са Сондаж №2ВП, сондаж №3ВП, сондаж №4ВП и КЕИ № 5.

Сондаж № 2ВП е прокаран на кота 262,45 м. , през 1957 г. до дълбочина 203 м.

Преминатият геоложки разрез от сондаж № 2ВП е следния:

- от 0,00 до 203,00 м –трахити и латити, сивочервеникави и сивозелени, напукани, до силно раздробени, тектонски брекчирани и милонитизирани в интервала 126-132 м, в дълбочина редуване на относително здрави и напукани латити (риодацити), $7\lambda^3 Pg_3$;

Конструкция на Сондаж № 2ВП е следната:

- от 0,00 до 150,00 м – обсадено със стоманена обсадна колона $\varnothing 127$ mm;
- от 146,00 до 203,00 м – обсадено със стоманена обсадна колона $\varnothing 108$ mm;

В интервалите с водоприток е разположена филтърна част на стоманените колони $\varnothing 127$ mm и $\varnothing 108$ mm: 20 – 23 м; 24-26,0 м; 29-39,0 м; 41-56,0 м; 58-78,0 м; 78-81,0 м; 81-115,0 м; 139-141,0 м; 142-176,0 м.

Експлоатационни ресурси

Със Заповед № РД-887/25.11.2013 г. министърът на околната среда и водите е утвърдил експлоатационните ресурси на находището, както следва:

Воден обект	Експлоатационни ресурси от минерална вода			Температура Т (°C)	Експлоатационни ресурси от хидрогеотермална енергия		
	Q _{EP1} (л/сек)	Q _{EP2} (л/сек)	Q _{EP3} (л/сек)		Q _{EP1} (л/сек)	Т (°C)	G ¹ _{екс} (kJ/s)
Находище на минерална вода „Хасковски минерални бани“, община Минерални бани, област Хасково-изключителна държавна собственост	12,61	18,92	-	58,4-58,6	24,10	43,40	4382,50
					Сп №2ВП+ Сп №4ВП		Сп №2ВП+ Сп №4ВП
					6,10		1111,8
					Сп №3ВП		Сп №3ВП
	31,53				1,33	43,50 43,60	243
					КЕИ №5		КЕИ №5

и технически възможния дебит на водовземното съоръжение:

Водовземно съоръжение:	Технически възможен дебит на водовземното съоръжение	Кота ДВН	Допустимо понижение Сдоп.	Допустима дълбочина на водното ниво,	Допустима кота на динамичното водно ниво,	Температура
Сондаж №2ВП+Сондаж №4ВП	Q (л/сек)	м	м	м	м	Т(°C)
	24,10	-	-	-	Самоизлив на кота 262,60	58,40

Каптиране

Сондажът е каптиран с бетонова квадратна шахта с дълбочина 3,85 м и ширина 1,20 м при дебелина на стената 0,20 м. Около стените на шахтата е положен насип с дебелина 1,20 м. Шахтата е капсолована и достъпът до вътрешността ѝ е невъзможен без ползването на механизация.

Санитарно-охранителна зона

Със заповед № РД-200/26.02.2003 г. на министъра на околната среда и водите е учредена санитарно-охранителна зона на находище „Хасковски минерални бани“, с. Минерални бани, община Минерални бани, област Хасково.

Б. Състав:

1. Аниони	mg/l	eq %
F ⁻	4,05	0,961
Cl ⁻	62,80	7,984
SO ₄ ²⁻	857,16	80,423
CO ₃ ²⁻	< 6,00	0,000
HCO ₃ ⁻	136,68	10,098
HSiO ₃ ⁻	-	-
NO ₃ ⁻	7,35	0,534
NO ₂ ⁻	< 0,05	0,000
Сума:	1068,04	~100,00

Сух остатък при 180°C 1517 mg/l
 Сух остатък при 260°C 1489 mg/l
 Електропроводимост 2030 µS/cm
 pH 7,27

2. Катиони	mg/l	eq %
NH ₄ ⁺	< 0,05	0,000
Li ⁺	0,10	0,063
Na ⁺	317,30	58,933
K ⁺	20,18	2,204
Ca ²⁺	176,35	37,576
Mg ²⁺	3,00	1,056
Fe-общо ⁽³⁺⁾	0,49	0,037
Mn ²⁺	0,84	0,131
Сума:	518,27	~100,00

H₂SiO₃ 80,41 mg/l
 Обща минерализация 1667 mg/l
 Въглероден диоксид 22 mg/l
 Сероводород 336,26 mg/l
 Дебит 24,1 l/s
 Температура 57,5 °C

Външен вид: Водата е бистра, безцветна, без утайка и мирис.



3. Микроелементи (mg/l)

Алуминий	0,11	Олово	< 0,010
Арсен	0,015±0,006	Селен	< 0,010
Антимон	< 0,005	Живак	< 0,001
Кадмий	< 0,005	Цинк	0,041
Хром	< 0,005	Барий	0,023
Мед	< 0,050	Бор	0,444
Никел	< 0,005	Цианиди	< 0,010

Данните са съгласно Протоколи от изпитване № 154 от 01.07.2016 г. на Специализирана лаборатория за анализ на минерални води към „НСБФТР“ ЕАД, гр. София, Протокол за контрол на води № 152 от 17.11.2016 г. на РЗИ Хасково.

4. Радиологични показатели

Обща α- активност	0,34±0,12 Bq/l	Радон-222	94,0±5,5 Bq/l
Обща β- активност	1,12±0,19 Bq/l	Естествен уран	0,000114±0,000029 mg/l
Радий-226	0,175±0,046 Bq/l	Обща индикативна доза	0,036±0,010 mSv/year

Данните са съгласно Протоколи за контрол на радиологичните показатели на вода № W 430a и № W 430b от 20.10.2016 г. на Орган за контрол от вид А при НЦРРЗ.

5. Микробиологични показатели

Общ брой колонии на жизнеспособни микроорганизми при 20 до 22°C за 72 ч.	<20 КОЕ/см ³	Ешерихия коли при 37 и 44,5°C	0/250 см ³
Общ брой колонии на жизнеспособни микроорганизми при 37°C за 24 ч.	<5 КОЕ /см ³	Фекални стрептококи (ентерококи)	0/250 см ³
Колиформи при 37 и 44,5°C	0/250 см ³	Спорообразуващи сулфитредуциращи анаеробни бактерии	0/50 см ³
		Псевдомонас аеругиноза	0/250 см ³

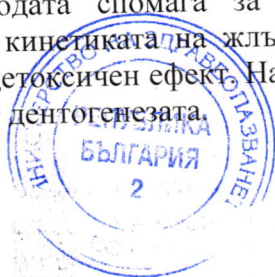
Данните са съгласно Протокол от изпитване № ЛИП 163 от 17.06.2016 г. на Трансграничен изследователски център „Околна среда и здраве“ при РЗИ Кърджали.

Заключение:

Общата минерализация на минералната вода от сондаж № 2ВП, находище на минерална вода „Хасковски минерални бани“, с. Минерални бани, община Минерални бани, област Хасково, е 1667 mg/l. Характеризира се като високо минерализирана, хипертермална, сулфатно-калциево-натриева и силициева вода, съдържаща флуорид, без санитарно-химични и микробиологични признаци на замърсяване. Съдържанието на изследваните микрокомпоненти и стойностите на радиологичните показатели (след извършена експертна оценка на общата индикативна доза) са в границите на нормите за минерални води. Водата има стабилен физико-химичен състав и свойства и отговаря на изискванията на Наредба № 14 за курортните ресурси, курортните местности и курортите (ДВ, бр. 79 от 1987 г., посл. изм. бр. 70 от 2004 г.).

В. Свойства:

Лечебно-профилактичните свойства на водата се определят от нейната висока минерализация и наличието на сулфатни, калциеви, натриеви и флуорни йони, и на метасилициева киселина в колоидално състояние. Питейното балнеолечение с този тип води оказва въздействие основно върху стомашно-чревния тракт, жлъчно-чернодробната и бъбречно-отделителната системи. Водата спомага за лекостепенно намаляване хиперацидитета на стомашния сок, стимулира кинетиката на жлъчните пътища и има слабителен ефект. Водата оказва антивъзпалителен и детоксичен ефект. Наличието на сулфатни йони увеличават диурезата. Флуорните йони потенцират дентогенезата.



При използване за питейно балнеолечение и балнеопрофилактика (след съответното *темперирание до 35-37°C*) оказва благоприятно въздействие при следните заболявания: стомашно-чревни (хронични гастрити и гастродуоденити, ентероколити, язвена болест и др.); жлъчно-чернодробни (жлъчно-каменна болест, хронични холецистити, холангити, холангиохепатити, хронични хепатити, дискинезии на жлъчните пътища и др.); бъбречно-урологични (хронични пиелонефрити и цистити, нефролитиаза, уролитиаза, състояния след литотрипсия и др.); метаболитни (подагра, затлъстяване, диабет и др.).

Препоръчително е питейното балнеолечение да бъде провеждано на курсове не по-дълги от 6 - 8 седмици под лекарски контрол.

Използването на минералната вода за питейно балнеолечение и балнеопрофилактика е по лекарско назначение, при спазването на строго определени методики и дозировки (количество на приетата вода, температура и начин на приемане, продължителност на лечебно-профилактичния курс).

При използване за външно балнеолечение и балнеопрофилактика (след съответно *темперирание*) оказва благоприятно въздействие при следните заболявания: на опорно-двигателния апарат (дегенеративни и възпалителни (в ремисия) ставни заболявания – артрити, спондилоартрити, артрози, ревматоиден артрит, анкилозиращ спондилоартрит и др.); на периферната нервна система (дископатии, радикулити, плексити, и др.); ортопедични и травматологични заболявания (за раздвижване при посттравматични и постоперативни състояния); кожни заболявания (хронични неспецифични дерматити, атопични дерматити и др.); гинекологични заболявания (хронични неспецифични аднексити и др.) и др.

Противопоказания за външно балнеолечение: специфични заболявания; онкологични заболявания, инфекциозни заболявания; заболявания в остър стадий и декомпенсирана функция на органи и системи; ХИБС - ритъмни нарушения; епилепсия.

МИНИСТЪР:
Д-Р ПЕТЪР МОСКОВ

